

Блозва А. І., кандидат педагогічних наук, асистент кафедри соціальної педагогіки та інформаційних технологій в освіті НУБіП України (м. Київ)

«ПАРАДИГМА УЧІННЯ СТУДЕНТІВ» - ОСНОВА У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ІНЖЕНЕРІВ

Перехід до «парадигми учіння студентів» звільняє ВНЗ від цілого ряду обмежуючих їх діяльність факторів. Сьогодні, коли зростає попит на вищу освіту, ВНЗ навряд чи можуть його ефективно задовольнити при фіксованому або зменшували фінансування. Слідуючи логіці «парадигми навчання», можна сказати, що ВНЗ страждають від серйозної помилки в дизайні, так як збільшення «вихідної потужності» без відповідного збільшення витрат загрожує зниженням якості.

Ключові слова: парадигма навчання, фахівці-інженери, вищий навчальний заклад, знання, вміння, навички.

Переход к « парадигмы учения студентов » освобождает вузов от целого ряда ограничивающих их деятельность факторов. Сегодня , когда растет спрос на высшее образование , вузы вряд ли могут его эффективно удовлетворить при фиксированном или сокращали финансирование . Следуя логике « парадигмы обучения » , можно сказать , что вузы страдают от серьезной ошибки в дизайне , так как увеличение « выходной мощности » без соответствующего увеличения расходов грозит снижением качества.

Ключевые слова: парадигма обучения, специалисты-инженеры, высшее учебное заведение, знания, умения, навыки.

Актуальність і доцільність теми дослідження.

У сучасному інформаційному суспільстві, велике значення має власне кваліфікація, гнучкість розуму, здатність до адаптації молодого фахівця. Репродуктивне відтворення набутих знань, умінь і навичок на сьогоднішній час не є достатнім. Тому необхідно переосмислити цілу систему підготовки молодих фахівців. Необхідно удосконалити традиційну парадигму навчання, а у подальшому трансформувати її у «парадигму учіння студентів».

Мета статті вказати на доцільність переходу від традиційної парадигми навчання, до більш сучасної.

Коротко це можна сформулювати наступним чином. Згідно сучасній парадигмі, і до цього дня домінуючій, ВНЗ є заклад, який існує для того, щоб забезпечувати навчання. Поступово треба переходити до нової парадигми, в якій ВНЗ є заклад, що існує для того щоб продукувати учіння. Цей перехід змінює все, але він необхідний. Традиційну домінуючу парадигму ми називаємо парадигмою «навчання». У її рамках ВНЗ створили складні структури для забезпечення викладацької діяльності, яка спочатку розуміється як читання лекцій. Звідси місія ВНЗ - організація навчання студентів. Однак тепер ми починаємо усвідомлювати, що в рамках домінуючої парадигми ВНЗ помилково сприймають засіб («навчання» або «підготовку») як своє завдання або кінцевий результат діяльності.

Сказати, що завдання ВНЗ - забезпечення навчання, рівносильне твердженням, що завдання Джeneralал Моторс - управління конвеєром, а завдання охорони здоров'я - забезпечити зайнятість лікарняних ліжок. Тепер ми розуміємо, що місія ВНЗ - не в навчанні, а швидше в тому, щоб справити учіння кожного студента, використовуючи будь-який, найбільш підходяще для цього засіб.

Перехід до «парадигми учіння студентів» звільняє ВНЗ від цілого ряду обмежуючих їх діяльність факторів. Сьогодні, коли зростає попит на вищу освіту, ВНЗ навряд чи можуть його ефективно задовольнити при фіксованому або зменшували фінансування. Слідуючи логіці «парадигми навчання», можна сказати, що ВНЗ страждають від серйозної помилки в дизайні, так як збільшення «вихідної потужності» без відповідного збільшення витрат загрожує зниженням якості. Так, якщо ВНЗ спробує збільшити свою продуктивність шляхом, наприклад, збільшення розміру академічних груп або величини викладацької навантаження, то викладачі дуже скоро помітять, як негативно це позначилося на якості освіти. Не менш важливо й те, що «парадигма навчання» базується на концепціях навчання, які сьогодні все частіше визнаються не ефективними. Alan Guskin (Change, September / October, 1994), кажучи про перехід від навчання до вчення, зауважив, що первинне навчальне студентське середовище - досить пасивний

Питання педагогіки

лекційно-дискусійний формат, за якого викладачі говорять, а більшість студентів слухають, - суперечить майже кожному принципом оптимального середовища студентської гри: одна з функцій правил полягає у визначенні ігрового поля і області можливостей на цьому полі. Але нова парадигма може визначити гру, що розігрується на більшому або меншому полі з більшою чи меншою областю реальних можливостей. Справді, «парадигма учіння студентів» розширює ігрове поле і область можливостей, радикально змінює різні аспекти гри. У «парадигмі навчання» специфічна методологія визначає межі того, що можуть робити ВНЗ, в той час як у «парадигмі учіння студентів» межі можливого визначають навчання студента та його успіхи. Не всі елементи нової парадигми суперечать відповідним

елементам старої; нова - в межах більшої області можливого - включає багато елементів старої парадигми. Наприклад, «парадигма учіння студентів» не виключає лекцію. Лекція стає одним з багатьох можливих методів, які оцінюються на підставі відповідної здатності сприяти певному виду навчання. Говорячи про перехід від «парадигми навчання» до «парадигми учіння студентів» ми обмежимося тільки вищою освітою. Проведення наукових досліджень - важлива функція ВНЗів та університетів, але вона знаходиться поза рамками цієї дискусії. Ми порівнюємо обидві парадигми за шести параметрами: місія і завдання, критерії успіху, структури навчання /учіння, теорія навчання, продуктивність і фінансування, природа ролей.

ПОРІВНЯННЯ ОСВІТНІХ ПАРАДИГМ

Парадигма навчання	Парадигма учіння
Місія і завдання	
Навчати	Створювати ситуацію навчання
Передавати знання від викладача до студентів	Домагатися, щоб студенти самі відкривали і конструювали знання
Пропонувати програми і курси	Створювати потужне середовище учіння
Покращувати якість викладання	Покращувати якість учіння
Отримувати доступ до широких студентських мас	Допомагати різним групам студентів в досягненні успіху
Критерії успіху	
Навантаження, матеріально-технічна база	Позитивні результати учіння
Рівень підготовки абітурієнтів	Рівень студентів які зараз навчаються
Удосконалення навчального плану, експансія	Удосконалення технології учіння, експансія
Якість і величина матеріального забезпечення	Якісні і кількісні характеристики учіння
Набір студентів, ріст фінансування	Підвищення навчальної активності
Якість викладання, кваліфікація НПП	Здібності студентів
Структури навчання/учіння	
Атомістична: частини передують цілому	Цілісна: загальне передує частинам
Час – фіксований Навчання - змінюється	Учіння – постійне Час - змінюється
Лекція – 90хв Курс – 3 розділи	Навчаюче середовище
Заняття починаються і закінчуються в один і той же час	Навчаюче середовище готове тоді, коли готовий студент
Один викладач на одну аудиторію	Важливий любий досвід
Незалежні підрозділи і навчальні курси	Взаємозв'язок курсів, співпраця підрозділів
Лекційний матеріал	Визначення результатів учіння
Оцінка знань в кінці курсу	Оцінка знань на початку, в середині і в кінці курсу
Оцінки виставляються викладачем	Зовнішня оцінка учіння
Особистісна оцінка	Публічна оцінка
Рівень який надається визначається підсумковою роботою та кількістю відвіданих годин	Рівень який надається визначається на основі набутих умінь та навиків

Питання педагогіки

Теорія учіння	
Знання знаходяться «за межами»	Знання знаходяться в розумі людей, і формуються на основі індивідуального досвіду
Знання передаються викладачами по «частинкам» і «крихтам»	Знання розробляють, створюють і отримують
Навчання носить кумулятивний та лінійний характер	Учіння є формування і взаємодія границь
Підходить вислів «комора знань»	Підходить метафора «учитися їздити на велосипеді»
В центрі процесу навчання знаходить викладач який контролює хід процесу	В центрі процесу учіння знаходиться студент, який контролює хід процесу
необхідна особиста присутність викладача і студента	Необхідна активність самого студента, не завжди потрібна присутність викладача
Лекційна система та індивідуальні плани знаходяться в протиріччі	Навчаюче середовище і учіння сприяють розвитку один одному
Поєднання таланту та здібностей – рідкісне явище	Таланту і здібностей - удосталь
Продуктивність/фінансування	
Визначення продуктивності – вартість години навчання одного студента	Визначення продуктивності – вартість одиниці учіння одного студента
Фінансування академічних годин	Фінансування результатів учіння
Природа ролей	
Викладач – насамперед, лектор	Викладач – насамперед, дизайнер метолів учіння та навчального середовища
Викладачі та студенти працюють незалежно та ізольовано один від одного	Викладачі та студенти працюють в одній команді
Викладачі класифікують студентів	Викладачі розвивають здібності і допомагають в повній мірі розкритися таланту
МТБ обслуговує процес навчання і надає підтримку НПП	Всі працівники, які створюють навчальне середовище і сприяють успішному учінню являються викладачами («адукаторами»)
Любий фахівець може викладати	Сприяти учінню – складний процес
Лінійне керівництво, «незалежні актори»	Спільне керівництво, робота в команді

Висновок. При «парадигмі навчання» місія ВНЗ - забезпечити викладання, навчати. Метод і продукт - ідентичні. Засіб є кінцевий результат. У «парадигмі навчання» місія ВНЗ - виробляти вчення. Метод і продукти різні. Результат визначає засоби.

Сенс твердження про те, що ВНЗ повинні виробляти вчення (не забезпечити, підтримати чи сприяти), полягає в тому, що ВНЗ несуть відповідальність за те, якою мірою навчаються їхні студенти. Таким чином, «парадигма навчання» зміщує предмет відповідальності навчальних закладів з якості викладання на навчання студентів. Безумовно, студенти - співорганізатори навчання - можуть і повинні нести відповідальність за власну навчання. Таким чином, відповідальність - ця гра, в якій вигравши одного визначається вигравшем іншого. Гра, в якій обидва гравці працюють на один і той же результат, хоча жоден з них не контролює всі змінні. Коли обидва гравці беруть на себе таку відповідальність, що виникає в результаті синергізм призводить до переконливих результатів. Твердження, що

ВНЗ не можуть нести відповідальність за навчання, з'явилося тому, що поняття відповідальності позбавляє влади. Якщо ми розуміємо відповідальність як фіксований результат у грі з нульовим результатом, тоді тільки студенти, і ніхто інший, повинні нести відповідальність за своє навчання. Дана модель породжує таке поняття відповідальності, яке здатне знайти винного, але не здатне посилити найбільш продуктивна дія. Зовсім інша концепція відповідальності як структури діяльності: коли беруть відповідальність на себе, то визначають цілі і працюють на їх досягнення, постійно модифікуючи свою поведінку для успішного досягнення поставлених завдань. Взятя на себе відповідальність за досягнення результату - ще не гарантія досягнення результату і повного контролю над усіма відповідними змінними. Досягнення результату стає критерієм виміру власних зусиль. У цьому сенсі всі – і студенти, і викладачі, і ВНЗ як організація – повинні нести відповідальність за навчання студентів.

У «парадигмі навчання» ВНЗ несуть відповідальність за навчання на двох різних рівнях. На організаційному рівні ВНЗ несе відповідальність за сукупність навчання і успіху студентів. Наприклад, він несе відповідальність за відповідність знань і певних навиків випускників суспільним потребам. ВНЗ також несе відповідальність на індивідуальному рівні, тобто за навчання кожного окремо взятого студента.

Необхідно розробити сучасну структуру навчального процесу, при якому студенти самі ж були зацікавлені у досягненні високих результатів при учінні та навчанні. Також розробити відкриту базу даних успішності студентів, їхній реальний рівень знань, яка б була основою для працевлаштування, при прийомі молодих спеціалістів на роботу. Що в свою чергу буде ще одним з чинників студентів до активного саморозвитку за спеціальністю (засвоєння академічного матеріалу, набуття умінь та навичок, збагачення досвіду, тощо).

Можна зробити висновок:

- Перехід від «парадигми навчання» до «парадигми учіння студентів» є на сьогоднішній час доцільним, оскільки сучасна вища школа потребує радикальних змін у зв'язку з Болонським процесом.

- ВНЗ повинні переосмислити свою роль у підготовці молодих фахівців. Тобто не просто витрачати навчати, а учити студента до саморозвитку. Змінювати свою пасивність у науці, на активну взаємодію з нею, для того щоб перетворюватися з «дотаційних економічних зон» на потужні центри розвитку як науки так економічної могутності.

- Перетворюватися на центри випуску молодих науковців, фахівців та новаторів, у яких би ринок праці був зацікавлений.

- Щоб досягнути всіх поставлених вище цілей необхідно щоб НПП самі були у постійному учінні і саморозвитку та проходили педагогічні семінарії та конференції.

Література

1. Robert B. Barr, John Tagg. From Teaching to Learning — A New Paradigm for Undergraduate Education // Change. 1995, November/December. P. 13—25.
2. Попов В.А. Дидактика высшей школы. — М.: Академия, 2001. — 136 с.
3. Атанов Г.А. Возрождения дидактики — залог развития высшей школы. — Донецк, ДООУ, 2003 — 180 с.

Blozva A. I., candidate of pedagogical sciences, assistant lecturer

"PARADIGM LEARNING OF STUDENTS" BASIS IN TRAINING ENGINEERS

Go to the " paradigm of learning students ' university exempt from a number of factors limiting their activities . Today, with the growing demand for higher education , universities are unlikely to meet it effectively at a fixed or reduced funding. Following the logic of " learning paradigm ", we can say that universities are suffering from serious errors in design , as well as an increase in " output power " without a corresponding increase in costs threatens to lower the quality. Thus, if the universities try to increase their productivity by, for example , increasing the size of the group or the value of teaching load, the teachers will soon notice how it negatively affected the quality of education. Equally important is the fact that " learning paradigm " is based on the concepts of learning, which are now increasingly recognized as not effective. Alan Guskin (Change, September / October, 1994) , referring to the transition from learning to teaching, said that the primary student learning environment - rather passive lecture- discussion format in which teachers talk and most students listen - contrary to almost every principle optimum Condition student of the game , one of the features of the rules is to define the playing field and the field of possibilities in this field. But the new paradigm may specify a game that is played on a larger or smaller field with a larger or smaller area of real opportunity. Indeed, the " student learning paradigm " widens the playing field and area features radically alter various aspects of the game. In " learning paradigm " specific methodology defines the limits of what can make the university, while the " paradigm of learning students ' envelope determine student learning and their successes.

Keywords: learning paradigm, specialists, engineers, institution of higher education, knowledge, skills.